

UKEN SOM GIKK (22. - 28. juni)

Mot avgjørelsen. I en tale under de alliertes store foretagende mot Nord-Afrika 1942-43 sa Churchill at dette ikke var begynnelsen til slutten, men slutten på begynnelsen. Om det som nå foregår på de europeiske krigsskueplasser, ville han kunne bruke uttrykket at det er "the beginning of the end". Han har ikke direkte brukt disse ord, men uttalte seg i en tale for 14 dager siden for så vidt enda mer optimistisk, idet han sa at vi kanskje allerede i løpet av sommermånedene ville kunne se slutten på krigen. Og enten det nå blir 2 eller 4 eller noen flere måneder, er vi utvilsomt inne i krigens slutfase i den forstand at selve stormen på "festningen Europa" er innledet og man kan ikke imøtese noen større pause i kamphandlingene før Tysklands militære makt er definitivt knekket.

Trefront-krigen mot de tyske posisjoner er allerede et faktum, og hva som er vel så viktig: angrepene fra øst, vest og syd er tydeligvis intimt samordnet som ledd i en virkelig koalisjons-strategi. Hovedpresset vil stadig tilta i styrke fra øst og vest, mens operasjonene i Italia truer den tyske sørflanke fra Sørfrankrike til Balkan og den strategiske bombing i sentrum lammer stadig nye ledd i den tyske krigsproduksjon. Dertil kommer risikoen for indre reisinger og partisan-krig i de besatte land og den konstante fare for nye invasjon som binder betydelige tyske stridskrefter langs den enormt lange front de har å forsvare og som gjør deres fordel av å kunne operere på de indre linjer illusorisk; de kan ikke lenger raskt kaste sine reserver fra den ene front til den annen for å oppnå temporær overlegenhet og suksessive avgjørelser; dertil kommer at det område de holder er for vidstrakt og deres kommunikasjoner for utsatt for det allierte flys angrep.

Etter at den tyske overledelse tydeligvis alt har oppgitt å holde Italia, er dens vanskelige strategiske valg: vest eller øst? Da de sentrale strategiske reserver tydeligvis er alt annet enn tilstrekkelige i krigens nåværende fase, er ledelsen i et fryktelig dilemma når det gjelder å avveie de to hovedfronters behov mot hverandre og disponere styrkene deretter. Den strategi propagandaen har lansert skulle ta sikte på først å knuse vestmaktens invasjonstyrker og så vende seg mot øst. Men for det første ser det ut til at støtet mot Frankrike har en slik tyngde at mulighetene for å kaste angelsakserne på sjøen igjen her er mer enn problematiske, og for det annet later det til at den russiske innsats i sommer får en slik styrke at selv en midlertidig svekkelse av forsvaret i øst kan få skjebnessvangre følger. Tiden for det "elastiske forsvar" i øst under utnyttelse av det veldige russiske "rom" er forbi; fienden står nå så nær den "europeiske" festnings-kjerneområder at de tyske stillinger har en meget begrenset strategisk dybde. Gjennombrudd i øst nå kan få avgjørende konsekvenser, militært, krigsøkonomisk og psykologisk, enten det finner sted mot det østtyske riksområde eller mot den hovedhjørnestein i det tyske produksjonssystem som heter Berøsteuropa.

Det later i øyeblikket til at den tyske overledelse har valgt å innta en avventende holdning, å spare mest mulig på sine stridskrefter og vinne tid, i det håp at politiske eller militære faktorer skal dukke opp som kan vende utviklingen til Tysklands fordel eller iallfall skape et grunnlag for en kompromissfred. Det er et fåfengt håp, og en slik strategi innebærer den alvorligste risiko fra tysk synspunkt idet man oversitter chansene til å fremtvinge avgjørelser i de gunstige øyeblikk, mens stridskrefter og posisjoner smuldrer opp. Det er karakteristisk for situasjonens alvor at tyskernes tap på alle fronter siden offensiven begynte i Italia i mai, er oppe i 200 000 mann + store mengder materiell. Det er også et memento at på samme dag falt Cherbourg og Vitebsk, to hovedbastioner i det tyske forsvarssystem i vest og øst, begge bare 1200 km. fra Berlin.

Vestfronten. Ved siden av den vellykte landgang er erobringen av Cherbourg den viktigste begivenhet på invasjonsfronten. Etter at de amerikanske styrker hadde isolert festningen ved sin kile tvers over Cotentin-halvøya, svinget de mot nord i et frontalt stormløp mot byen som var i deres hender den

26. juni, etter bare 3-4 dagers kamper i selve fortifikasjonsbeltet og mindre enn 3 uker etter landgangen i Normandie. Dermed er en førsteklases havn, Frankrikes nest største, i de alliertes hender. Resultatet vitner på overbevisende måte om den slagkraft vestmaktens styrker nå har og som hviler både på taktisk dyktighet hos troppene, en fullverdig ledelse og en overveldende materiell overlegenhet. Videre betyr det at den annen hovedfase i invasjonene nå er lykkelig avsluttet og at tyskernes håp om å kunne kaste vestmaktene på sjøen igjen er definitivt knust; nå er en virkelig vestfront opprettet og vil i fremtiden være en avgjørende faktor i krigføringen. Dertil kommer at besiddelsen av en ordentlig havn vil frigjøre en betydelig mengde tonnasje, særlig spesialbygde landingsfartøyer, lektere m.v. som dermed er disponible for andre foretagender; i den forbindelse er det også viktig at de amerikanske og andre oversjøiske tilførsler heretter vil kunne dirigeres direkte til en havn bak fronten, slik at man slipper den meget tid- og tonnasje-kravende omlasting i England. Dessuten vil de øyensynlig meget slagkraftige amerikanske forband som tok byen, snart kunne omgrupperes og kastes inn i offensiven mot sør, øst og vest ved foten av bruhodet.

Viktigst er imidlertid erobringen av Cherbourg fordi den gir de allierte det operative grunnlag for foretagender i langt større målestokk enn før mot de tyske hovedstyrker i Frankrike. Til tross for den beundringsverdige måte hvorpå de allierte har løst problemet med landsetning av tropper og tildels meget tungt materiell på en kyst uten havner, vil naturligvis en beskyttet dyphavn som Cherbourg ha en ganske anderledes stor kapasitet som forsyningsbasis og tilførslene vil bli helt uavhengig av vær og vind. Bare den ytre red, som er beskyttet av en 3,5 km. lang granitt-molo, gir plass for 100 store lasteskip, og havnen har normalt en lossekapasitet på 30 000 tonn i døgnet. Tyskerne har naturligvis foretatt demoleringsarbeider i havneområdet, men for det første er det klart at de ikke i løpet av noen få dager har kunnet ødelegge effektivt kilometerlange kaianlegg av granitt, og for det annet har de allerede før et år siden truffet omfattende forberedelser til å sette i stand denne havn, i hvilken forfatning den enn befant seg. Opprydningsmannskapene er allerede i arbeid, og ferdig reservemateriell strømmer over Kanalen. Erfaringene fra kampene i Middelhavet viser også at selv meget ødelagte havner kan settes i brukbar stand i løpet av forbausende kort tid, og ikke minst vil det te gjelde en havn av Cherbourgs størrelse og naturlige beskaffenhet; selvom det kan ta noen tid å få dokkportene til de indre bassenger i orden, er den ytre red med sine innløp (1 og 2,5 km. brede) så og si umiddelbart anvendelig. Strategisk sett har også Cherbourg en ypperlig beliggenhet ytterst på den smalle Cotentin-halvøya som er lett å forsvare og som i betraktning av de alliertes overlegenhet til sjøss har en fullkommen flankesikring.

Mens stormen av Cherbourg pågikk, var de engelske styrker innviklet i et heftig panserslag i Tilly-Caen-området som bandt de tyske reserver og ga amerikanerne i nord uhindret bevegelsesfrihet, og umiddelbart etterat avgjørelsen ved Cherbourg var falt, satte en kraftig offensiv inn her nede, med et 10 km. dypt innbrudd i de tyske linjer som resultat. Det kan være det første ledd i vestmaktens utvidede operasjoner fra bruhodet, og det er mulig de i den første tid vil legge hovedvekten på framstøt i vifteform herfra, med det mål for øye å ta en større del av den tyske Atlanterhavsvoll fra ryggen. Det avhenger av hvilken takt de kan pumpe materiell og forsterkninger inn i bruhodet og av hvor raskt de kan utvide sitt område og skaffe seg plass til utvikling av sine styrker. Nye landganger er naturligvis alltid forbundet med et visst, ukjent risiko-moment, og allerede muligheten av at de når som helst kan komme, binder store tyske styrker. Skal opprettelsen av nye bruoder skje i intim operativ tilknytning til kampene i Normandie, er det naturlig å tenke på enten Dieppe-området (med en omfatning av Le Havre) eller på Bretagnes sørkyst, hvor landingsmulighetene er gode, hvor det fins havner av betydelig kapasitet (f. eks. St. Nazaire og Lorient, i en senere fase Brest), hvor tyskerne har meget lange og utsatte sambandslinjer bakover osv. Ellers er naturligvis en invasjon av den franske sørkyst fra Middelhavsbaser en nærliggende mulighet, et foretagende som på en meget effektiv måte vil spre de tyske styrker og bety en ytterligere belastning av sambandslinjene.

I det hele tatt vil kampen om kommunikasjonene komme til å spille en ves-

entlig rolle i slaget om Frankrike, og her har de allierte en klar overlegenhet allerede i starten idet de behersker sjøveiene og i langt høyere grad enn tyskerne kan forlate seg på den raske og smidige motoriserte transport; fienden er først og fremst henvist til jernbanene, som har langt mindre kapasitet enn sjøtransporten og som er et stivere system, langt mer utsatt for angrep fra det sterke allierte flyvåpen enn motorisert transport er det.

Som den tyske overledelse er også ledelsen for forsvaret av Frankrike i et dilemma: skal man forsøke å rette et knusende slag mot invasjonstroppene med innsats av så store reservestyrker at man alvorlige blotter andre mulige invasionsområder og gir partisanene i det indre friere spill - eller skal man stille seg avventende og økonomisere med reserver og besettestropper, med den følge at vestmaktene i mellomtiden konsoliderer sin stilling? Det later til at Rommel-Rundstedt har valgt en mellomvei: en seig defensiv for å innkapsle bruhodet ved innsetning av anslagsvis 15 av de tilgjengelige ca. 50 divisjoner. Resultatet er at konsolideringsprosessen på alliert side ikke i nevne verdig grad har kunnet hindres, og at tåket på de mest truede partisan-områder, i særst, har måttet løses. Og i mellomtiden males de tyske styrker i stykker i materialslagene: inntil 26. juni var de tyske tap i Frankrike ca. 75 000 mann, herav 32 000 fanger. En rekke generaler er allerede falt, og blandt de fangne er von Schlieben og admiral Hennecke i Cherbourg som truet sine tropper med skytning hvis de ikke kjempet til siste mann!

På østfronten satte den russiske offensiv inn den 22. juni, på treårsdagen for det tyske angrep på Russland. Her som når det gjaldt Finnland kom valget av støttrøtning som noe av en overraskelse: Hviterussland med den meget sterke tyske befestningslinje fra Vitebsk til Sjlobin, som russerne i vinter forgjeves løp storm mot i måneder. I løpet av tre dager slo russerne nå 7 store bresjer i den tyske front og forvandlet "Vaterland"-linjen til en rekke isolerte festningsøyer som blir stormet ett for ett. Vitebsk og Sjlobin falt den 26. juni, Orsja dagen etter, Mogilev den 28. juni og Bobruisk med 5 tyske divisjoner er utflankert. Kampene var meget blodige; ved Vitebsk alene falt 20 000 tyskere og 10 000 ble tatt til fange, dermed var 5 tyske divisjoner satt ut av spillet med ett slag, som mesteparten av 4 ble det ved Cherbourg.

Russernes innsats over den nesten 400 km. lange front har som man kan skjønne en overveldende styrke. Tyskernes befestninger i dette avsnitt var meget omfattende, men ble formelig sopt overende med sine sterke garnisoner i en håndvending. Når tyskerne fremdeles fastholder at dette ikke er hovedangrepet, men at oppmarsjen har et langt større omfang lenger sør (Lwow-avsnittet og den rumenske front), får man et begrep om russernes slagkraft i øyeblikket både når det gjelder mannskap og materiell og om de støt som senere i sommer vil bli rettet mot den tyske østfront. Sammenbruddet av den første, sterke tyske linje er allerede fullstendig, og mange imøteser en utvikling på den hviterussiske front som svarer til den i Ukraina i våres. Gjennombrutningen i Vitebsk-Sjlobin-avsnittet betyr at låsen for Dvina-linjen er sprengt og at veien til randstatene og Generalguvernementet ligger mer eller mindre åpen.

Russernes neste operative mål er tydeligvis Minsk, tyskernes viktigste gjenstående basis på gammelt russisk område. Man kan allerede skjelne de konvergerende framstøt mot denne by fra Vitebsk-Orsja-avsnittet, fra Mogilev og fra Sjlobin over Bobruisk. En nærliggende operativ mulighet er også et russisk framstøt fra Vitebsk over Polotsk og Daugavpils (Dunaburg) mot Riga, et foretagende som kan bli en alvorlig trussel mot de tyske stillinger i Estland. Ser man på situasjonen i en større sammenheng, synes man også å kunne skjelne russiske planer om en storstilet omfatningsbevegelse nord og sør for Pripjet-sumpene, over Minsk og over Kowel-Tarnopol. I begge avsnitt kan russerne støtte sin særlige, henholdsvis nordlige, flanke på sumpene, og kan de bryte igjennom til Østpolen, vil tyskerne få en langt mer troppekrevende front enn de hittil har hatt samtidig som russerne får bevegelsesfrihet for sine overlegne infanteri- og panserstyrker. Tyskerne kan naturligvis oppnå en frontforkortning ved å falle tilbake på Riga-linjen eller kanskje endog på Königsberg, men det vil si at de gir russerne adgang til Balticum og dermed til Østersjøen. Og velger de å trekke tropper nordover, risikerer de et russisk innbrudd til de ungarske sletter som vil sette søravsnittets etappevesen i den alvorligste fare eller et gjennombrudd mot de vitale forsyningsbaser på Balkan

Her som overalt ellers står tyskerne overfor et dilemma som i det lange løp vil vise seg uløselig.

Også mot denne bakgrunn må man si at Finland har valgt det slettet mulige tidspunkt for å erklære sitt "skjebnefellesskap" med Tyskland. Løfter om tysk hjelp i forbindelse med trussler om tysk kupp har drevet den finske ledelsen bort fra forhandlingstankene; den vil fortsette krigen til det siste, til tross for at den militære situasjon må ansees som håpløs. Forsvaret på det Karelske Nes er knust, Svir-fronten er brutt sammen og stillingene på Maaselkneset svikter. I stedet for å støte videre fram mot Sørfinnland har russerne fra Viborg-avsnittet svinget mot nordøst, en operasjon som, sammenholdt med utviklingen på nesene, tydeligvis tar sikte på en omfattning og tilintetgjørelse av den betydelige del av den finske halvø som står i Karelen. I virkeligheten har den finske politikk lidt fullkommen skipbrudd; utviklingen har knust illusjonene om at de strategiske grenser på russisk område var noen militær sikring om at russerne ikke skulle innlede noen offensiv mot Finland, om at vestmakterne skulle gripe inn til Finlands fordel, om at tyskerne i en fart skulle knuse invasjonen i vest og deretter med hele sin styrke vende seg mot Russland og knekke det. Det vil gå samme vei med illusjonen om en effektiv tysk militær støtte nå. Den linje den finske ledelse har valgt, er desperasjonens. Man spiller va banque med hele nasjonens eksistens, og risikerer i tillegg til det militære sammenbrudd å få borgerkrig. Det sies at regjeringen har handlet uten å rådføre seg med riksdagen, men hvis riksdagen finner seg i det, må det i sannhet være galt fatt med det finske demokrati. I alle tilfeller åpner proklamasjonen om "skjebnefellesskap" med Tyskland de dystreste perspektiver.

Luftoffensiven har i første rekke vært rettet mot den tyske oljeindustri (foruten naturligvis mot sambandslinjene i Frankrike). De mange ukers intense bombing av de tyske oljesentra kan ikke unngå å få følger for de tyske tropers rørlighet under sommerens operasjoner, og det tales allerede om en bensinkrise som kan bli akutt i løpet av 6 ukers tid. Drastiske nedskjæringer av industriens behov er på tale, noe som i neste omgang blir katastrofalt for selve krigføringen.

Det amerikanske flyvåpen felte i 1943 300 000 tonn bomber; i 1944 regner man med å felle 700 000 tonn!

I Stillehavet fortsetter den amerikanske offensiv på Saipan tilfredsstillende, og den japanske flåte våget ikke å ta opp kampen med den amerikanske øst for Filippinene, men vek unna. Under fly- og flåteangrepene mot Marianer og Bonin-øyene mistet japanerne 747 fly og 30 skip. Det meldes at amerikanerne nå har bortimot 100 hangarskip i Stillehavet, og med letthet gjennomføre 1000 fly-raider av hangarskipsbaserte fly.

I Italia fortsetter den allierte framgang. På vestkysten er Follonica og Piombino inntatt og passert, på midtfronten Chiusi.

- 0 -

En rekke meldinger er kommet om den norske flåtens og det norske flyvåpnets innsats under invasjonsoperasjonene på Normandie-kysten - meldinger som taler sitt tydelige språk om den kampbegeistring og energi våre gutter der ut er besjelet av under frigjøringskampen. - En betydelig del av den norske orlogflåten, deriblandt hypermoderne jagere av "Sigurd" og "Hunt"-klassene, deltar i operasjonene i Kanalen. Det samme gjelder en lang rekke handelsfartøyer.

- 0 -

Det økonomiske oppgjør med Tyskland.

Fra det engelske tidsskrift The Economist for 27. mai 1944 har vi hentet følgende artikkel, som vi dog har tillatt oss å forkorte noe:

Det er vanskelig for land som ikke har vært okkupert, å forestille seg den ødeleggelse og det økonomiske kaos som den tyske krigsmaskin har forårsaket i de stater den har meiet ned. Russland er det beste eksempel på hva denne krig har bragt med seg av lidelser og ofre og tap, men andre europeiske stater kan bli utsatt for like meget før freden kommer. Det er ikke overraskende at disse staters stilling til etterkrigsproblemene er dominert av to ønsker - den hurtigst mulige gjenoppbygging av deres knuste økonomi og en hard avstraffelse av den tyske angrubnasjon.

Disse to ønsker blir av og til blandet sammen. Tyskerne er ansvarlige FOR skaden, sier man, derfor skal tyskerne gjøre skaden god. igjen. Erfaringen fra forrige krig har gjort nasjonene meget forsiktige når det gjelder finansielle erstatninger. Isteden er rent fysiske erstatninger kommet på tale. Den tanke har vært framkastet at Tysklands økonomiske bygning skal brytes ned, la dets fabrikker nedlegges og maskinene sendes til de allierte for å gjenopprette ødeleggelsen av deres industri. Russerne har offisielt diskutert og visstnok også framlagt forslag om at en meget stor del av Tysklands voksne menn skal mobiliseres til arbeid i de områder de har ødelagt. - Disse forslag er ikke eksakt utformet, men deres tendens er tydelig; det er derfor viktig å gjøre det klart at erstatning og straff ikke er det samme. Tysklands ofre har et sterkt ønske om at rettferdigheten skjer fyllest og at straffen blir iverksatt, men de minnelige menn og kvinner ønsker ennå sterkere å få nok brød å spise, å få ta over hodet og at ordnete forhold blir gjenopprettet i arbeidsliv og handel. Når den første seiersrus er gått over, vil ønsket om en hurtig forbedring av levestandarden etc. være mer utbredt enn ønsket om hevn og straff. Og det vill være en politisk usørlighet å la den økonomiske avstraffelse av Tyskland inngå som en del av de alliertes rekonstruksjonsplaner, når de erfarne politikere og økonomer vet at de fleste former for økonomisk straff utsetter gjenopprettelsen av et normalt økonomisk liv.

Sett at tyskerne ble satt til å arbeide i Frankrike, Norge eller Sibir, at den tyske industri ble brutt ned og transportert til andre land. Det vill bety at 70 mill. mennesker i hjertet av Europa ble dømt til en så lav levestandard at de ikke kunne yte noe bidrag til gjenoppbyggingen av Europa, hverken som selgere eller kjøpere. Dette betyr så meget mer fordi tyskerne arbeidsmessig er et av de dyktigste folk i verden. Hvis Tysklands produktive maskin blir trukket tilbake fra produksjonen, vil det få veldige konsekvenser særlig for landets naboer. Dertil kommer at tvangsarbeid er den mest uproduktive form for arbeid, og å overføre utslitte anlegg kan bare ha noen hensikt som nødsforanstaltning, hvis det ikke fins noen annen måte å gjenopprette de alliertes tap på. Det er heller ikke mulig å skille de økonomiske virkninger av en uheldig erstatningspolitikk fra dens politiske følger. Det er ikke sannsynlig at en nasjon på 70 mill. mennesker, som blir fratatt alle livsmuligheter, kommer til å nå fram til noen politisk stabilitet. Den omtalte framgangs måte var likevel kanskje tenkelig som del av en plan om total og detaljert alliert kontroll med Tyskland, en kontroll som skulle være en eller to generasjoner. Det kan være at De Forente Nasjoner er villige til å gå inn for en slik plan. Men hele deres historie tyder på at de ikke er det. Det er det gamle problem om å stikke ut en politikk som er praktisk holdbar ikke bare i seiers time, men også 15 år etterpå.

Et forslag om en realistisk behandling av erstatningsspørsmålene, er ikke et forslag om å spare Tyskland. Det er ganske enkelt et forsøk på å holde erstatning og straff ut fra hverandre for å hindre at det blir foretatt straffreaksjoner mot Tyskland som ødelegger alt håp om en hurtig økonomisk bedring for de allierte. De hjemsøkte nasjoner må få hjelp til å bygge opp sitt økonomiske system igjen, men det må være virkelig hjelp, ikke illusorisk hjelp fra tvangsarbeidere. Det må være mulig for en bestemt periode, f. eks. 5 eller 10 år, å gi særlig gunstige handelsbetingelser til Hitlers hovedofre. Handelsavtaler kunne inneholde "mest ødelagte nasjons" klausuler. De bidrag man kan få fra Tyskland, vil være meget større hvis tyskerne får lov til å fortsette å drive industri. De allierte kunne f. eks. gå inn for å holde det tyske folk på dets nåverende levestandard i en 3- eller 5-års periode og bruke det overskudd som nå går til rustninger til kapitalgjenstander til de forarmede nasjoner. Russland ville få meget mer ut av leveransene av masseproduserte maskiner, traktorer, biler etc. fra tyske etterkrigsfabrikker enn av tyske arbeider i Russland.

Når man tenker gjennom skadeserstatningsspørsmålene, må man bruke logikk og realisme. Det er ingen grunn til å utelate følelse og krav om rettferd. Man kan ikke utelate disse to faktorer. Det tyske folk har større skyld enn noe annet land i historien, og det ville føre til skjebenssvangre resultater negligere det okkuperte Europas krav om rettferd. Men rettferd må parres med fornuft. Man må for det første huske på at alt forandrer seg med tiden. Det er tåpelig å diskutere rent generelt for eller mot en "streng" eller "mild"

fred. Å anta at de allierte nasjoner kan elske tyskerne som sine brødre dag etter dag etter at krigen er slutt, er like absurd som å tro at demokratiene vil være villige til i ubegrenset tid å bære de tunge byrder m.h.t. politioppsyn og administrasjon som en streng fred vil føre med seg. Det er derfor heldig at freden blir hård i begynnelsen og mindre rigorøs etterhvert. Å la det tyske folk i en 5-års periode bare beholde 1/2 av hva det produserer og gi resten til tyskernes tidligere ofre er fornuftig. Å holde dem økonomisk ned for alltid er ikke fornuftig. De allierte regjeringer kan kreve erstatninger uten hensyn til det tyske folks velferd så lenge som de allierte nasjoners befolkninger ikke bryr seg om det tyske folks følelser, men ikke lengre.

For det annet vil det være dumt å straffe Tyskland økonomisk på en sånn måte at det fører med seg en økonomisk straff for de allierte selv. Det er et og bra å overlate de allierte bostedene sesretten over den rikdom Tyskland besitter. Men å flytte denne rikdom - denne realkapital - til andre land, vil i de fleste tilfeller være å ødelegge den.

For det tredje; siden hovedhensikten er å hindre at Tyskland begynner krigen igjen - å gjøre tyskerne fattige er ikke et mål i seg selv - kan man trekke visse politiske konklusjoner av det anførte økonomiske syn. Det er en grense for den grad av forarmelse de allierte, etter de få første år, vil påføre tyskerne, ikke minst fordi enhver slik forarmelse krever politioppsyn m.m. Fordi det er slik, må vi for all del konsentrere vår energi om å gjennomføre avveiningen og bare sette iverk de økonomiske tvangsforanstaltninger som er absolutt nødvendige. Og fordi ingen fred kan være evig, hvis tyskerne har varige innvendinger å gjøre mot den, er det larest å begrense deres klagepunkter til slike som de kanskje kan forsones seg med. Det er en chance for at tyskerne vil slå seg til ro uten militær likestilling, hvis de ikke samtidig blir berøvet sine livsmuligheter. Men å kombinere økonomisk forarmelse med militær underleggenhet er å gjøre det tyske problem uleselig for alltid.

... 0 ...

Fylkesfører Aas på Hodmark

innkalte forleden til møte på Kongsvinger. Noen gav etter for de voldsomme trussler som fulgte med innkallingen, andre ble hentet med makt og tatt med til møtet. De framkomte ble forelagt følgende skriv:

Til Hr.

Nedenstående spørsmål besvares med ja eller nei. Om ønskes kan ytterligere begrunnelse til belysning av Deres standpunkt anføres på baksiden av dette ark. Seddelen sendes eller leveres N.S. lagfører på stedet innen 3 dager etter mottagelsen. NEI Hvis dette undlates, eller De ikke besvarer spørsmålene vil De bli registrert som statsfiendtlig og må være forberedt på å bære følgene av denne holdning.

Etter fullmakt

R. Tallaug (sign.)

1. Var De enig i bolsjevikenes overfall på Finland vinteren 1939-40?
2. Ønsker De at Nord-Norge blir utlevert til sovjettroppene?
3. Er De i tilfelle villig til å vise at De er motstander av bolsjevismen?
4. Hvis De skulle få valget mellom sovjetrussisk eller en tysk besettelse av Norge, hva vilde De så foretrekke: Tysk - Russisk ?
5. Eller må De oppleve en sovjetrussisk besettelse for å kunne ta standpunkt til bolsjevismen.
6. Er De mot sabotasje?
7. Hvis De f.eks. får vite at det på stedet planlegges sabotasjehandlingar, vil De så melde fra til myndighetene?
8. Er De klar over at hvis det begås alvorlige sabotasjehandlingar her på stedet og de skyldige ikke blir grepet, så er det stor sannsynlighet for at del statsfiendtlige norske borgere, som må ansees for moralsk ansvarlige for terrorhandlingene, vil bli skutt.

.....

Deres underskrift

Hjemmefrontledelsens parole er klar: Man går ikke på N.S. møter. Man nekter å uttale seg. N.S. vil vite å bruke eventuelle uttalelser!

Holland og Belgia - atter en gang krigsskueplasser?

Holland og Belgia er forberedt på invasjon, og enten denne kommer direkte eller indirekte via Frankrike eller Danmark, så synes det klart at disse land vil bli viktige krigsskueplasser. Tyskerne har tatt alle mulige forholdsregler både når det gjelder å utnytte disse lands naturlige forsvarsmuligheter, og når det gjelder å sikre seg mot den nederlandske og belgiske befolkning. I Holland vil de sette store deler av Nord- og Sydholland samt provinsene Zeeland og Friesland under vann ved et eventuelt invasjonforsøk. Ja, om det s bare skal være for å beskytte en flanke, skal det være tyskerne hensikt å slippe løs vannmassene utover Hollands jord og utover en befolkning som i disse områder utgjør næsten 3 millioner mennesker. Både fra Holland og Belgia er opptil 1/2 million arbeidere blitt sendt til Tyskland for å arbeide i den tyske industri og delvis gjennomførte planer går ut på å overføre alle menn i alderen 18-35 år til Tyskland for å sikre den tyske krigsmakt mot at disse kampdyktige menn skal falle tyskerne i ryggen under invasjonen. Ikke mindre enn 5 tusen hollandske studenter arbeider nå i industrien i Tyskland, etterat de nektet å skrive under på en lojalitetserklæring. Jødeforfølgelsene i de to land har ført til at mange jøder er sendt til Polen, fra Holland mellom ett og to hundre tusen mennesker. De fleste belgiske offiserer ble, i strid med avlagt løfter, sendt til fangeleire i Tyskland sammen med et stort antall soldater. En del av dem har flyktet og er nå ledere for de underjordiske militære organisasjoner. De hemmelige organisasjoner i Holland og Belgia har i det hele forberedt seg godt. De har i stor utstrekning våpen og venter bare på signalet.

Tyskernes forsøk på å nazifisere Holland og Belgia, som en forberedelse til å innlemme størstedelen av deres landområder i det stortyske rike, har vært like mislykket som f.eks. i Norge, og det på tross av at det kunne synes som om nazismen hadde flere strenger å spille på i disse land.

I Holland har det nasjonalsosialistiske parti bestått siden 1931. Det ble stiftet av den nye hollandske "leder" Anton A. Mussert. Forholdene lå forholdsvis gunstig an for Mussert, både p.g.a. det nære naboskap med det nazistiske Tyskland og p.g.a. den store arbeidsløshet og sosiale uro i landet. Men partiet fikk aldri mer enn 6 representanter inn i riksdagen av dettes 150 medlemmer. Etter det tyske overfallet på Holland trådte Mussert frem med krav om å få del i makten. Men først i desember 1942 nådde han sine drømmers mål: å bli anerkjent som Hollands "fører". De demokratiske partier var alt oppløst fordi "de var representanter for en foreldet tankegang uten indre bærekraft og derved hadde mistet størstedelen av sine tilhengere". Mussert ble dog aldri anerkjent som statsoverhode i Holland - som f. eks. Quisling i Norge - hvilket for en del kan skyldes at Holland ikke har vært tiltenkt en såpass selvstendig rolle som Norge innenfor rammen av det stortyske rike, men det har vel sin beste forklaring i det forhold at Mussert var for betydningsløs til å hevde seg i den stadige rivaliseringskamp innen partiets ledelse. Han har heller ikke oppnådd stort i sine "samtaler" med Hitler om Hollands skjebne. Det eneste han hittil har oppnådd er en forsikring om at Hitler ikke "skulle annektere Holland og at religionsfrihet og samvittighetsfrihet skulle respekteres". Men dessuten har han klart å samle alle hollendere. For alle partier står dronning Wilhelmina nå som det nasjonale symbol.

I Belgia fins det ingen Quisling som er landets "fører", men tyskerne har prøvd å benytte to nazistpartier. Tyskerne har søkt å utnytte motsetningsforholdet mellom de to belgiske folkeelementer flamlendere og valoner. De har appellert til flamlenderne som germanere og på alle måter søkt å gjøre tilslutningen til Tyskland så fristende som mulig. Vallonien ble derimot planlagt innlemmet i Frankrike som kompensasjon for de franske områder som skulle avstås til aksene. Som et første skritt i denne retning får man se den todelt som i 1941 ble foretatt mellom nazistpartiene i Belgia. Den flamske nasjonale forening under Staf de Clerops ledelse fikk monopol på Flandern, mens Degrelles rexistparti helt konsentrerte seg om Vallonien. Det skinn av komikk som Belgia, liksom i de øvrige deler av Europa, hviler over nazismens plagiatore har gjort at man på nasjonalt hold neppe regner med disse partigrupper som noen alvorlig trussel. Men tyskerne syntes å ha en virkelig chance til sama

... med belgiere på den tid overfallet fant sted. En virkelig sjenerøs holdning fra Tysklands side kunne kanskje hatt god virkning på bakgrunn av terrorveldet fra forrige verdenskrig. Den tyske militærkommandant i landet, generalkommandant Falkenhausen gikk til å begynne med også inn for en slik linje ikke minst under inntrykket av kong Leopolds medgjørighet i kapitulasjonsøyeblikket. Men det gikk i Belgia som i Danmark, nasjonalfølelsen krevde brudd med tyskerne, selv om de oppførte seg aldri så korrekt. Og ved nærmere bekjentskap med de tyske nazimetoder tok det belgiske folk fullstendig avstand fra okkupanten. (Vel to år senere var tallet på arresterte belgiere kommet opp i 10 000.) Det skjedde også under inntrykket av den innsats som stridende belgiere ytet for de alliertes sak, på de forskjellige krigsskueplasser, og den holdning som de belgiske regjering inntok under og etter flukten til England. Kong Leopold er blitt kritisert, både utenfor og innenfor sitt lands grenser, fordi han valgte den situasjonen var mest kritisk for de allierte. Men han har under hele sit fangenskap holdt stand overfor det nazistiske press. Det fortelles at da Le Degrelle forsøkte å overtale kongen til å gjenoppta makten med en "nasjonal" minister ved sin side, reiste kongen seg midt under nazistlederens tale og erklærte: "Audiensen som er påtvinget meg, er slutt." Kong Leopold er nå ført til Tyskland som gissel.

Etter at regjeringen hadde måttet forlate landet, vedtok de belgiske kammerer en lov, som i regjeringens fravær la den administrative makt i generalsekretærens hender. Dette benyttet tyskerne som "legal" grunn for en infiltrasjon. I de viktige ministerier manøvrerte de inn sine egne folk, f. eks. på poster som generalsekretær i innenriksministeriet. Dette har igjen ført til sterk motstand fra dommerstanden, advokatene og borgermestrene. For å knekke den motstand utstedte tyskerne i mars 1941 en forordning som senket pensjonsalderen fra 65 til 60 år. Dette betydde en kraftig utrensning av pålitelige folk som så ble erstattet med nazister. Men dermed skapt den belgiske underjordiske bevegelse som med sabotasje søker å svekke den tyske krigsmakt og står parat til å falle tyskerne i ryggen den dag ordren kommer.

Både Holland og Belgia har spilt betydningsfulle roller i den allierte krigsførsel. Holland bragte de allierte et tilskudd i handelstonnasje på 48 skip d.v.s. ca. 2,250,000 tonn. Dessuten kjempet 39 enheter av den hollandske krigsmarine i europeiske farvann i den kritiske første tid av krigen. Idag står den hollandske krigsflåten av mer enn 60 enheter med en besetning på 70 000 mann. Flåten har gjort utmerkede innsatser ved landstigningene i Afrika, på Sicilia og Italia, liksom i Stillehavet under kampene mot japanerne. Belgia i Kongo erklærte like etter at Belgia hadde kapitulert at det aktet å fortsette kampen. Et ekspedisjonskorps ble sendt til Etiopia hvor det gjorde en bemerkelsesverdig innsats. I Kongo ble også belgiske flyvere utdannet, som senere innenfor R.A.F. var med på anfallene mot Festningen Europa. Også hollandske flyvere er blitt utdannet og opererer på de forskjellige deler av kontinentet. Og hollandske og belgiske landstyrker står parat i England for å slutte seg til invasionsstyrkene når de drar over Kanalen og inn i Holland og Belgia.

- o -

Amerikansk krigsinnsats.

Krigsminister Stimson oppgav forleden at USA nå har 3 657 000 mann på de forskjellige krigsskueplasser verden over (tallet skal i de kommende måneder økes til 5 mill. mann). Hele den amerikanske arme utgjør ca. 7,7 mill. mann. Av disse hører 2.350.000 mann til flyvåpnet og bare 1.500 000 til infanteri. Man regner med at vel 1/2 av infanteristene - ca. 800.000 mann - befinner seg ved krigsskueplassene. Ca. 400.000 artillerister og panserfolk er ved frontene. Den amerikanske flåte har et personal på 3,2 mill. mann. Herav faller allfall 700.000 på flåtens fly. Det amerikanske flyvåpens totalstyrker oversteiger derfor 3 mill. mann.

Hvis man regner med alt - biler, våpen, klær etc. - trengs det en utrustning på 10 tonn for å få over en eneste amerikansk soldat til den europeiske front. For å kunne oppholde seg der, trenger soldaten en tilførsel på 24 kg forråd av forskjellige slag om dagen. Under kamp behøver hver mann 1 tonn i forråd om måneden.

- o -